

3. óra

A mérés szerepe a mindennapokban

9 C Komplex természettudomány

1 Kísérlet vagy megfigyelés?

A felsorolt megállapítások közül melyik alapul egyszerű megfigyelésen (M), és melyik kísérleten (K)? Melyik megállapítás alapul olyan mérésen, melyhez eszköz szükséges (E)? A megfelelő betűket írd az állítások után! Az elsőt megadtuk.

a) Tegnap esett az eső. M

b) A kockacukor gyorsabban oldódik a 30 C°-os vízben, mint a 10 C°-osban. _____

c) Ebben az évben a januári középhőmérséklet -10 C° volt. _____

d) Ez a tél enyhe volt, a sünök nem aludtak téli álmot. _____

e) Ha a buborékos üdítőbe citromlevet öntök, pezsegni kezd. _____

f) Holdfogyatkozás mindig teleholdkor van. _____

g) Ha izgalmas filmet nézek, nő a pulzusom, de nem nő a vérnyomásom. _____

h) A fenti megállapítások közül melyekből lehet általános érvényű szabályt megfogalmazni? Miért?

---

1. Mérés mértékegység

- A mérés során mennyiségi (kvantitatív) megállapításokat tudunk megtenni.
- A mérés összehasonlítás, ahol a mérendő mennyiséget hasonlítjuk össze a mértékegységgel.
- A mérési eredmény egy mértékegységből és egy mérőszámból áll.

5 m

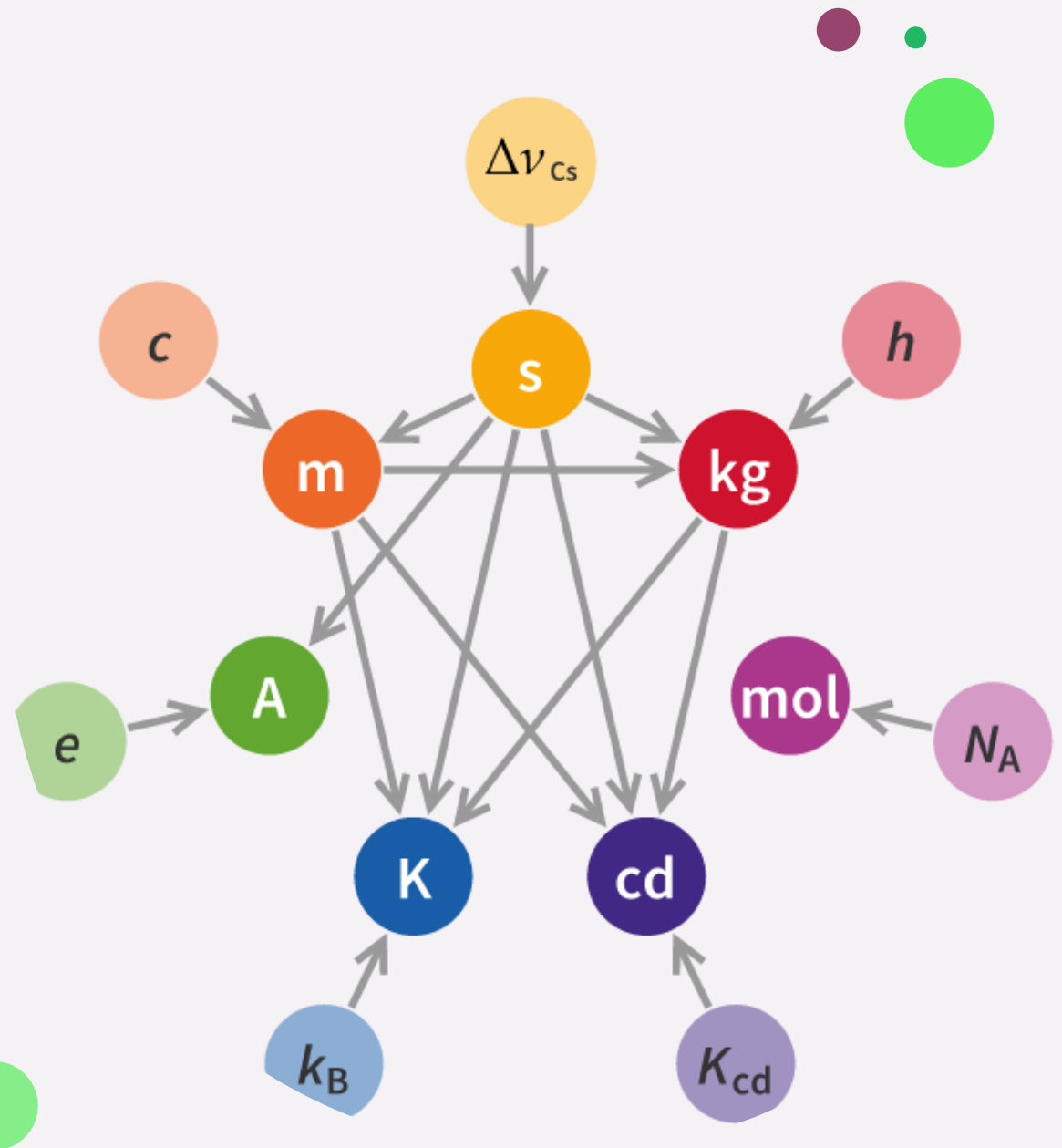

2. A Nemzetközi Mértékegységrendszer (SI)

- Ma már a világ valamennyi állama alkalmazza a Nemzetközi Mértékegységrendszert. Párizsban fogadták el 1960-ban.

A Nemzetközi Mértékrendszer rövidítése :SI.

(franciául: Le Systeme International d' Units)

3. Az SI mértékegységrendszer alapmennyiségei és alpmértékegységei

- Az SI mértékegységrendszerben hét alpmennyiség van. Az alábbi táblázat az alpmennyiségeket, mértékegységeiket, és a mértékegységek jelét tartalmazza.

MENNYISÉG	MÉRTÉK- EGYSÉG	MÉRTÉKEGYSÉG JELE
Hosszúság	méter	m
Idő	másodperc	s
Tömeg	kilogramm	kg
Hőmérséklet	kelvin	K
Elektromos áramerősség	amper	A
Fényerősség	kandela	cd
Anyagmennyiség	mól	mol

Az alapmértékegységeket megfelelő szabványminták vagy etalonok határozzák meg.

(fr. étalon – alapméretet vagy ősmétert jelent). A képeken a méter és a kilogramm etalonja látható, vagyis az ősméter és az őskilogramm.

4. A mértékegységek előszóinak jelentése

- Előszót (prefixumot) lehet hozzátenni a mértékegységekhez, hogy az eredeti egység valahányszorosaihoz jussunk. Előszók: pl. kilo, milli, mega...

Mindegyik prefixum a 10 hatványa, (pl.10, 100, 1000). A kilo- ezerszerest, a milli- ezredrésznit jelent, így ezer milliméter egy méter és ezer méter egy kilométer.

$$1 \text{ km} = 1000 \text{ m}$$

$$1 \text{ mm} = \frac{1}{1000} \text{ m} = 0,001 \text{ m}$$

A millisekundum a másodperc (secundum) ezred része.

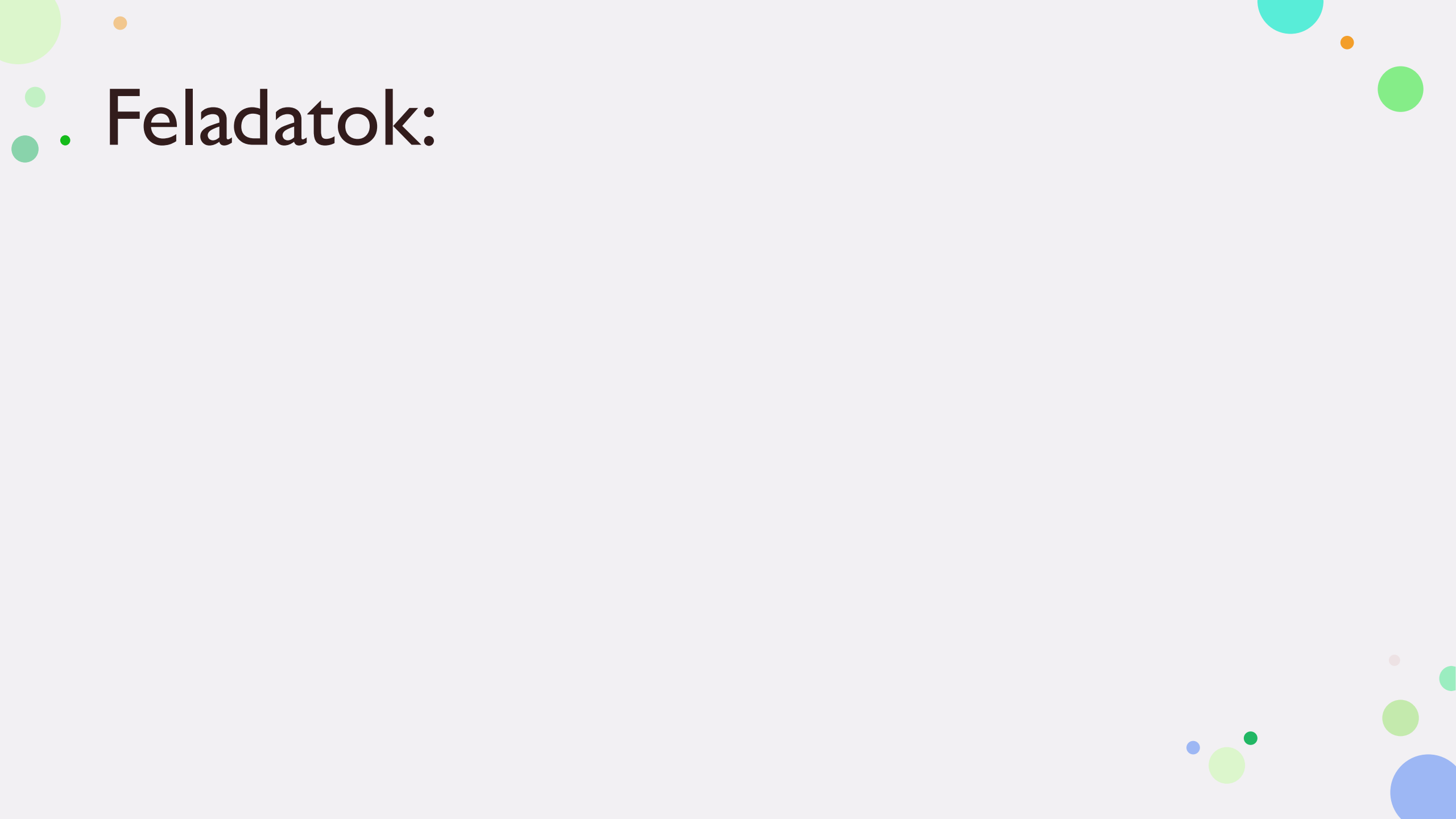
$$1 \text{ ms} = \frac{1}{1000} \text{ s} = 0,001 \text{ s}$$

5. A mértékegységek tízes hatványszorzói

(prefixumok)

Nagyság	Előszó	Jel
1 000 000	mega	M
1000	kilo	k
100	hekto	h
10	deka	da
1	-	-
0,1	deci	d
0,01	centi	c
0,001	milli	m
0,000 001	mikro	μ

Feladatok: